ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 9, Sayı: 116, Mayıs 2021, s. 291-311

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.50085>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
22.03.2021

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date
17.05.2021

Dr. Semih ÇAYAK
Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Bilimleri
semihcayak@gmail.com

VELİ BEKLENTİLERİNİN ÖĞRETMENLERİN PROFESYONEL GELİŞİMİNDEKİ ROLÜ

Öz

Bu araştırmanın amacı veli beklentilerinin öğretmenlerin profesyonel gelişimlerdeki rolünü belirlemektir. Araştırma verileri amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılarak İstanbul ilinin Pendik ilçesinde 2019-2020 eğitim-öğretim yılında görev yapmakta olan farklı kariyer evrelerindeki 30 ilkokul öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla yüzyüze görüşmeler yapılarak elde edilmiştir. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler nitel araştırma yöntemleri doğrultusunda kodlanarak temalar altında incelenmiş ve içerik analizine tabi tutularak birtakım sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin büyük bir kısmının velileri ile samimi bir iletişimlerinin olduğu, velilerin öğretmenlerden en çok öğrencilerin akademik başarılarının artırılmasına yönelik beklentilerinin olduğu ve veli beklentilerini karşılamak için öğretmenlerin profesyonel gelişimlerini sağlamak için en çok mesleki yayınlar ile çalışmalarını takip ettikleri bulunmuştur. Bu bulgulara paralel olarak, çalışmanın sonunda araştırmacılar ve uygulayıcılar için bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Veli, Veli beklentisi, Profesyonel gelişim, Öğretmen.

THE ROLE OF PARENTS' EXPECTATIONS ON PROFESSIONAL DEVELOPMENTS OF TEACHERS

Abstract

The purpose of this research is to define the role of parents' expectations on professional developments of teachers. By using criterion sampling among purposive sampling methods, research data has been supplied through face to face interviews by means of form of semi-structured interview with thirty primary school teachers in the different phases of career who work in the district Pendik in İstanbul in 2019-2020 academic year. Data which has been acquired through the interviews has been analyzed through themes by codifying data through the qualitative research methods and by using content analysis, some results have been obtained. According to these results, it has been found that a great majority of the teachers have been devoutly in touch with the parents, parents basically have had expectations towards increasing students' success from the teachers, and in order to meet the expectations of parents, teachers have followed the professional publications and studies to realize their professional developments. Parallel with these findings, at the end of the research, some suggestions have been presented for researchers and executors.

Keywords: Parent, Parent expectation, Professional development, Teacher.

GİRİŞ

Eğitim sisteminin en önemli öğelerinden olan öğretmenlere toplumun geleceği olan çocukların yetiştirilmesi noktasında çok büyük sorumluluklar düşmektedir. Özellikle günümüz dünyasında bilgiye erişim imkanlarının artmasıyla yeniliklere ve hızlı değişimlere ayak uydurarak öğrencilerine çağın gerektirdiği nitelikte eğitim verebilmek için öğretmenlerin profesyonel gelişimlerini sağlaması hem kendileri için hemde öğrencileri için büyük önem taşımaktadır (Caena, 2011).

Alanyazın incelendiğinde profesyonelleşme ve profesyonellik tartışmalarının merkezinde olan öğretmenin en önemli aktör olduğu ve mesleğin her ne kadar profesyonelleşme sürecini tamamlasada öğretmenin bireysel boyutta da aynı özellikleri tamamlaması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu nedenle ekonomik çıkar gözeterek işini yapan, bunu yaparken bilgi ve beceriye ihtiyaç duyan ve kişinin işini yaparken yeterliğini de ifade eden bir kavram olan profesyonelliğin en önemli göstergelerinden birisinin, bilgiyi derinleştirerek alandaki önemli gelişmelerin gerisinde kalmadan ve uygulama adına gelişme vad ederek yenilikleri uygulayıp kariyer boyunca öğrenmeye devam etmesi olduğu söylenebilir (Freidson, 1986; Sykes, 1990; Dooren & Prieur, 1996; akt: Bayhan, 2011). Bu konuda Senge (2001)'in profesyonellik ile ilgili belirlediği ölçütler şunlardır; amaç duygusu, vizyon (düşünsel ve çağrı olarak), sorgulayıcılık (gerçeği görme çabası), yaşama ve diğer insanlara bağlılık, biricikliğinin yani benzersizliğinin farkındalık, sürekli öğrenme yani profesyonelliği süreç olarak görme ve derin özgüven duygusudur.

Meslek ve profesyonellik kavramlarının ne anlam ifade ettiğinin açık bir şekilde gösterilmesi iki kavram arasındaki farkı ortaya koymak açısından faydalı olacaktır. Meslek, kişilerin hayatlarını sürdürebilmeleri için temel uğraş alanı olarak seçtikleri, belirli bir süre eğitimden sonra icra edebildikleri, çalışma ve yükselme şartlarının yasal güvence altına alındığı

bir faaliyet alanıdır (Tan, 1981). Karasu (2001)'ya göre batı dillerindeki 'profession', 'vocation' ya da 'occupation' kavramları Türkçe'de 'meslek' kavramı ile ifade edilmektedir. 'Occupation'ın karşılığı olarak uğraş kavramı, hem bilgi ve beceriye dayanmayan, hem de özel bilgi ve beceri gerektiren işleri kapsayan genel bir kavramdır. Buna karşılık 'profession' karşılığı meslek kavramı, özel bilgi ve beceri gerektiren ama aynı zamanda sürekli, örgütlü, bilinçli bir işi ifade etmektedir. Türkçe'de ise kullanılan genel bir ifade ile meslek kelimesi ile aslında profesyonel meslekler ifade edilmeye çalışılmaktadır (Bayhan, 2011). Öte yandan Ingersoll ve Merrill (2012) profesyonellerin ciddi bir eğitim ve lisans şartları, olumlu iş koşulları, aktif bir meslek örgütü, işyerinde önemli oranda otorite ve yüksek saygınlık gibi ayırıcı niteliklere sahip olduklarını belirtmektedir. Özetle, bir mesleğin an az hata ile olabildiğince düzenli yürütülebilmesi olarak da nitelenen mesleki profesyonellik, günümüzde gerek bireysel gerekse toplumsal gereksinimlerin verimli ve sürdürülebilir karşılanmasında çok önemli bir unsur haline gelmiştir (Adıgüzel, Tanrıverdi ve Sönmez-Özkan, 2011).

Öğretmenlik Mesleğinde Profesyonellik

Ülkemizde öğretmenliğin meslek olmasının kabulü yasalarla belirtilmiştir. Bu konuda Milli Eğitim Temel Yasasına göre öğretmenlik "devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan bir ihtisas mesleğidir" şeklinde tanımlanmaktadır (Adem, 1997). Bu konuda Bakioğlu (1996); öğretmenlik mesleğinde öğretmenlerin kararlara sınırlı olarak katıldığından birbiriyle eşgüdümlü çalışmadıklarından ve kendilerini geliştirme fırsatı bulamadıklarından, öğretmenliğin profesyonel bir kariyer olarak yapılanamadığını vurgulamaktadır. Nomer (2002) ise öğretmenlerin profesyonelleşmesinde kendilerinden kaynaklanan engelleri; öğretmenlik eğitimiyle yetinme, okulun eğitim programında tutuklu kalma, bilgilerinin eskimiş olduğunun farkına varamama, geçimsel sorunları çözememe, öğrenmenin hazzına ulaşamamak şeklinde sıralamaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda öğretmenlik mesleğinde profesyonelliğin olması için öğretmenlerin hayatında olması gereken bir takım etmenleri Morrow & Casey (2004) şöyle sıralamaktadır; yönetimin desteği, öğretmenlerin teori ve uygulamalar konusunda bilgilerini arttırmalarını sağlayacak araştırma içerikli bir ortam, bireysel hedeflerini oluşturma özgürlüğü, sınıf içinde ve ders modellemesine yardımcı olacak destek hizmet ve koç, kendini geliştirmek için diğer öğretmenleri izleme fırsatı, işbirliğini arttırıcı, faydalı zümre toplantıları, değişimi destekleyecek malzemeleri sağlama imkanı, öğretmenlerin yeni fikirlerini derste uygulamalarını sağlayacak ortamlar.

Garmston (1998) ise profesyonel bir öğretmen kimliğine sahip olmanın temel nitelikleri şöyle sıralamaktadır:

1. Güçlü bir alan bilgisine sahip olmak
2. Öğretim yöntemlerini iyi bilmek ve hangi öğretim metodunun hangi konuların işlenmesinde daha etkili olacağına karar vermek
3. Çocuk gelişimi ve öğrenme teorileri hakkında bilgi ve anlayış sahibi olmak ve sınıftaki öğrencilerin öğrenme tipleri konusunda duyarlı davranmak
4. Kendisinin zayıf ve kuvvetli olduğu noktalar, normlar ve değerler konusunda iyi bir anlayışa sahip olmak;
5. Okuldaki meslektaşları ile sağlıklı bir iletişim ve etkileşimde bulunmak.

Türk Eğitim Sisteminin en önemli sorunlarından birisi niteliktir. Zira nitelikli bir eğitim nitelikli öğretmenlerle gerçekleştirilebileceğinden eğitim sisteminin öğretmen plânının yapılması ve bu plâna göre öğretmenlerin profesyonel gelişimlerinin sağlanması gerekmektedir (Başaran, 2000; Özer, 2005). Böylece mesleki açıdan iyi yetişen öğretmenler öğrencileri için olumlu öğrenme koşulları sağlayabilecektir. Bu düşünceden hareketle iyi öğrencilere sahip olabilmek için öncelikle iyi öğretmenlere ihtiyaç olduğu göz önünde bulundurulmalıdır (Özyar, 2003; Seferoğlu, 2003). Bu nedenle iyi bir öğretmen olabilmek ve mesleki anlamda profesyonelleşebilmek için; bireyin kendini tanıması ve kendi kendine öğrenmesinin ötesinde, meslektaşları ile sağlıklı mesleki iletişim kurma, danışma ve uygulama yapma gibi becerilere ve yeterliklere sahip olması gerekmektedir (Gözütok, 1997; Senemoğlu, 1997, Tang, 2002). Nitekim yapılan araştırmalar öğretmen yeterliklerinin öğrenci başarısını da önemli ölçüde etkilediğini ortaya koymaktadır (Darling-Hammond, 2000; Rockoff, 2003; Goe & Stickler, 2008; Caena, 2011).

Hesapçıoğlu (1992) iyi bir öğretmen olmak için sahip olunması gereken özellikler şöyle sıralamaktadır:

1. “Açıklık”: Anlaşılabilirlik, ifade etmede ve açıklamada netlik,
2. “Esneklik”: Gereken duruma göre seçilebilecek ve uygulanabilecek didaktik–metodik alternatiflerin geniş bir repertuarına sahip olma,
3. “Coşkuculuk”: Öğretmenin öğrettiği hususa ilgi duyması, ona içten katılması, onun için coşku duyması,
4. “Göreve yönelik olma” ya da “objektiflik”: Öğretmenin bu davranışlarından her husustan önce, sistematik plân yapma ve ders verme, amaca bağlı kalma ve konu dışına çıkmaması,
5. Öğrenciye sınav konusu olan temalarla meşgul olabilmesi için olanak tanıması

Öğretmenlerin Profesyonel Gelişimleri

Bireyin bir öğretmen olarak becerilerini, bilgilerini, uzmanlığını ve diğer özelliklerini geliştiren aktiviteler olarak profesyonel gelişme (OECD, 2009) okulların geliştirilmesinde, öğretmen kalitesinin artırılmasında ve öğrencilerin öğrenmelerinin geliştirilmesinde önemli bir role sahiptir (De Vries, Van de Grift & Jansen, 2013). Bu nedenle etkili bir profesyonel gelişim sürecinin amacı, tam eğitilmiş ve kendilerinden beklenen görevleri kariyerleri boyunca yerine getirebilecek çalışanlar sağlamaktır (Jones ve Fear, 1994).

Mesleki gelişim, profesyonellerin kendilerini mesleklerinde; teknik, yasal, kavramsal ve sosyal konularda güncel tutmaları için gereklilik arz etmektedir (Murphy & Calway, 2008). Mesleki gelişim sayesinde öğretmenler bilgilerini ve yeni öğretim uygulamalarını geliştirebilen olanakları bulabildiklerinden (Borko, 2004) eğitim sisteminde öğrenci öğrenmesini etkileyen onlarca değişken içerisinde öğretmenin kalitesi ve öğretmene sunulan mesleki gelişim faaliyetleri ayrı bir öneme sahiptir (İlğan, 2013). Okullarda eğitim ve öğretimin kalitesini arttırmak için mevcut politikaların önemli bir bileşeni olarak kabul edilen mesleki gelişim (İngvarson, Meiers & Beavis, 2005), öğretmenin meslekte uzmanlaşmasında büyük öneme sahiptir (Day, 1997; akt: Genç, 2010). Bu konuda yapılan çalışmalar her ne kadar öğretmenlerin mesleki profesyonelliklerinin eğitimin niteliği ve öğrenci başarısı üzerinde olumlu etkileri

olduğunu ortaya çıkarmışsa da (Barrett, 2008) Türkiye’de öğretmenlik mesleğinin profesyonelleşmesinin yetersiz olduğu da ayrı bir araştırmanın bulgusudur (Bayhan, 2011).

Velilerin Okuldan ve Öğretmenlerden Beklentileri

Eğitim sadece okulda gerçekleşen bir süreç olmadığından çocuğun iyi bir eğitim almasında okul dışındaki vaktinin tamamına yakınına birlikte geçirdiği ailesine de önemli sorumluluklar düşmektedir. Bu nedenle çocuğa nitelikli bir eğitim verilebilmesi için okul ile aile arasında sağlam bir ilişkinin kurulması gerekmektedir (Özyürek, 2001; Erdoğan, 2003).

Değişik grupların beklentilerinin yoğunlaştığı bir örgüt olan okullarda (Aslan ve Yıldırım, 2004) öğretmenlerin ana babalarla iyi ilişkiler kurmak için öncelikle onların okuldan istek ve beklentilerinin farkında olması gerekmektedir (Bacanlı, 2003). Çünkü her ana babanın okuldan beklentileri farklıdır ve öğretmenin bu beklentileri bilmesi hem onlarla iletişime nasıl geçmesi gerektiği konusunda ona yardımcı olacaktır hem de öğretmenin velilerin bu beklentileri doğrultusunda kendisini eksik hissettiği yönlerde geliştirmesine katkıları sağlayacaktır. Kişilik ve mesleki özellikler bakımından örnek bir öğretmen, ailelerle kuracağı etkili bir işbirliği içinde öğrencilerini çağın gerektirdiği şekilde aile ve toplumun beklentisi doğrultusunda yetiştirecektir (Bıkmaz ve Güler, 2002). Robinson & Carrington (2002)’ın da belirttiği gibi öğretmenler öğrencilerine yeterli ve etkili olacak her türlü değişim ve gelişime açık olmalıdır.

Reynolds (1992) tarafından yapılan çalışmada ilköğretim okullarındaki veli katılımının öğrenci başarısını artırdığı ve Barnard (2004) tarafından yapılan bir çalışmada da ilköğretim döneminde aile-okul arasındaki ilişkinin öğrencinin ortaöğretimdeki başarısını olumlu yönde etkilediği ortaya konmuştur. Ayrıca Epstein (1992) çocuklarından okul başarısı bekleyen ve arzulayan ailelerin çocuklarının daha başarılı olduğunu bildirmektedir (akt: Sünbül ve Yavuz, 2004).

Öğretmenlere ilişkin beklentiler onların seçim, yetiştirilme, profesyonel gelişimlerini sağlama ve doğru bir şekilde istihdamlarının önemini daha da artırmaktadır. Eğitim programlarındaki sürekli gelişmeler, değişen eğitim-öğretim araçları, bunlara her gün katılan yenileri, öğretmenlerin bunları kullanma eğilimlerine sahip olmalarını gerektirmektedir (Saçlı, 1996: 37). Ayrıca velilerden gelen beklentiler ve daha fazlası profesyonel bir meslek olan öğretmenliği icra eden kişileri sürekli araştırmaya, yenilikleri takip etmeye ve böylece sürekli bir mesleki gelişim faaliyetleri içerisinde bulunarak kendisine yönelik olan beklentileri karşılamaya sevk etmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı veli beklentilerinin öğretmenlerin profesyonel gelişimindeki rolünü belirlemektir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmenlerin velileri ile olan iletişim düzeyleri nasıldır?
2. Velilerin öğretmenlerden beklentileri nelerdir?
3. Veli beklentilerini karşılayabilmek için öğretmenler profesyonel gelişimlerini nasıl sağlamaktadır?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Araştırma, veli beklentilerinin öğretmenlerin profesyonel gelişimindeki rolünü belirlemek amacıyla nitel araştırma deseni olan olgu bilim deseninde yapılmıştır. Bu araştırmada incelenecek olan olgu, veli beklentilerinin öğretmenlerin profesyonel gelişimlerine etkisidir. Yapılan araştırmanın içeriğini oluşturan veriler de, olgubilim araştırmalarında başlıca veri toplama aracı olan görüşme tekniği ile elde edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Çalışma Grubu

Nitel araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde “amaçlı örnekleme” yöntemlerinden “ölçüt örnekleme”nden yararlanılmıştır. Bu örneklemin temelinde önceden belirlenen ölçütleri karşılayan durumların çalışılması yer almaktadır. Burada bahsedilen ölçüt veya ölçütler, araştırmacı tarafından belirlenebilir veya önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanma yoluna gidilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bu araştırmanın çalışma grubunun oluşturulmasında 2019-2020 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Pendik ilçesinde farklı mesleki kıdem yıllarında ve değişik ilkokullarda görev yapıyor olmak ölçüt olarak belirlenmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Demografik Özellikler

	Öğretmenlerin Kariyer Evreleri ve Kıdem Yılları					Toplam
	Kariyere Giriş Evresi 1-5 Yıl	Durulma Evresi 6-10 Yıl	Deneycilik/Aktivizm Evresi 11-15 Yıl	Uzmanlık Evresi 16-20 Yıl	Sakinlik Evresi 21 ve Üzeri	
Kadın (f)	4	1	4	5	4	18
Erkek (f)	2	5	2	1	2	12
Toplam	6	6	6	6	6	30
Öğretmenlerin Yaş Dağılımı						
Yaş	26-31	32-37	38-43	44-49	50 ve üzeri	Toplam
f	9	11	2	3	3	30

Tablo 1’de de görüldüğü gibi araştırma kapsamında görüşme yapılan öğretmenler Bakıoğlu (1996)’nın belirlediği öğretmenlerin kariyer evreleri olan kariyere giriş (1-5 yıl), durulma (6-10 yıl), deneycilik/aktivizm (11-15 yıl), uzmanlık (16-20 yıl) ve sakinlik (21-25 yıl) evrelerinin her birinden eşit sayıda olacak şekilde (6 öğretmen) seçilmiştir. Ayrıca görüşme yapılan öğretmenlerin 9 tanesi 26-31 yaş aralığında, 11 tanesi 32-37 yaş aralığında, 2 tanesi 38-43 yaş aralığında, 3 tanesi 44-49 yaş aralığında ve 3 tanesi de 50 ve üzeri yaşlardadır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada öğretmenlerin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Literatürün incelenmesi sonucunda ve öğretmenlerle yapılan ön görüşmeler neticesinde hazırlanan görüşme formunun kapsam geçerliğini belirlemek amacıyla iki uzmandan görüş alınarak görüşme formu uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Bu görüşme formunda; cinsiyet ve kıdem yılı gibi demografik soruların yanında araştırma konusu hakkında öğretmenlerin görüşlerini belirlemeye yönelik açık uçlu sorular yer almaktadır.

Verilerin Çözümlemesi ve Değerlendirilmesi

Yarı-yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır, ayrıca içerik analizinde fikir, konu ve kavramları belirtmek üzere alıntılara da yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Görüşmelerden elde edilen ses kayıtları, dinlendikten sonra yazıya aktarılmış ve benzer konu başlıkları altında gruplandırılmıştır. Daha sonra görüşler kodlanarak analiz işlemi sonucunda temalar ve alt temalar altına yerleştirilmiştir.

Belirli temalar altında mantıklı ve anlaşılır bir biçimde düzenlenen veriler yorumlanarak birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmada kullanılan “(./) işareti görüşme yapılan öğretmen sayısının kaçının aynı görüşte olduğunu göstermek için kullanılmıştır. Ayrıca araştırma içerisinde her bir katılımcıya 1’den 30’a kadar verilen bir numara ile içinde bulunduğu kariyer evresinin ilk iki harfi kullanılarak katılımcılar şifrelenmiştir. Örneğin, 4UZ: 4. katılımcı olduğunu ve uzmanlık evresinde bir öğretmen olduğunu belirtmektedir. Bunun yanında bazı alt temalarda katılımcıların görüşlerinin katılımcı sayısından fazla olmasının nedeni aynı katılımcıların birden fazla koda ilişkin ifadeler kullanmalarından kaynaklanmaktadır.

BULGULAR

Veli beklentilerinin öğretmenlerin profesyonel gelişimindeki rolünü belirlemek amacı ile yapılan bu çalışmada, öğretmenlerle yapılan görüşmeler kapsamında ortaya çıkan 3 ana tema ve 7 alt tema tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Araştırma Kapsamında Oluşturulan Kodlar, Alt Temalar ve Temalar

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	f	Kariyere Giriş Evresi	Durulma Evresi	Deneycilik /Aktivizm Evresi	Uzmanlık Evresi	Sakinlik Evresi
Tema 1: Öğretmenlerin Velileri ile Olan İletişim Düzeyleri	Samimiyet	Samimi	12	3	1	2	3	3
		İçten	11	2	4	3	1	1
	Resmiyet	Mesafeli	3	1	-	-	1	1
		Resmi	4	-	1	1	1	1
Tema 2: Velilerin Öğretmenlerden Beklentileri	Öğrencilerin Akademik Başarısının Arttırılması	Öğrenci Başarısı	19	4	5	4	2	4
		Ek Çalışmalar	6	2	1	1	2	-
	Öğrencilerin Bireysel	Dürüst ve Ahlaklı Olma	7	1	1	2	1	2

	Gelişimlerinin Sağlanması	Düzenli ve Disiplinli Olma	4	2	1	-	1	-
	Özel İlgi Beklentisi	Çocuğu ile İlgilenme	5	1	2	1	1	-
		Veli ile İlgilenme	6	3	1	2	-	-
Tema 3: Öğretmenlerin Profesyonel Gelişimlerini Sağlamada Kullandığı Araçlar	Meslektaş Yardımı Alma	Tecrübeli Öğretmenlere Danışma	15	6	5	3	1	-
	Eğitimsel Faaliyetlerde Bulunma	Lisansüstü Çalışmalar	5	4	1	-	-	-
		Kurslara ve Seminerlere Katılma	17	3	4	2	5	3
	Mesleki Yayınlar ile Çalışmaları Takip Etme	İnternet Tabanlı Yayınlar	21	6	6	4	3	2
		Mesleki Kitaplar ve Dergiler	15	4	3	2	2	4

Tablo 2’de görüldüğü gibi görüşmelerden elde veriler “Öğretmenlerin Velileri ile Olan İletişim Düzeyleri”, “Velilerin Öğretmenlerden Beklentileri” ve “Öğretmenlerin Profesyonel Gelişimlerini Sağlamada Kullandığı Araçlar” olmak üzere 3 ana tema ile “samimiyet”, “resmiyet”, “öğrencilerin akademik başarılarının artırılması”, “öğrencilerin bireysel gelişimlerinin sağlanması”, “özel ilgi beklentisi”, “meslektaş yardımı alma”, “eğitimsel faaliyetlerde bulunma” ve “mesleki yayınlar ile çalışmaları takip etme” olmak üzere toplam 8 alt tema altında kategorilendirilmiştir. Yapılan kodlamalar yardımıyla oluşturulan bu alt temalara ve temalara ait bulgular Bakioğlu (1996)’nın belirttiği öğretmenlerin kariyer evreleri bağlamında aşağıda incelenmiştir.

1. Öğretmenlerin Velileri İle Olan İletişim Düzeyleri

Velileri ile olan iletişim düzeylerini belirlemeye yönelik olarak sorulan soruya öğretmenlerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde “samimiyet” ve “resmiyet” olmak üzere iki alt temaya ulaşılmıştır. Samimiyet alt temasına ait olarak “samimi ve içten”, kodlarına ulaşılrken, resmiyet alt temasına ait olarak ise “mesafeli, seviyeli ve resmi” kodlarına ulaşılmıştır. Tablo 2’de ki bilgiler incelendiğinde görüşme yapılan öğretmenlerin büyük bir kısmının velileri ile içten ve samimi bir iletişimlerinin olduğu ve bu bulgunun kariyer evrelerine bağlı olarak belirgin bir farklılaşma göstermediği görülmektedir.

1.1. Samimiyet

Öğretmenlerin velileri ile olan iletişim düzeylerine ilişkin verdikleri cevaplar analiz edildiğinde “samimi” ve “içten” kodları ortaya çıkmaktadır.

1.1.1. Samimi

Öğretmenlerin büyük bir kısmı (12/30) velileri ile “samimi” bir iletişimlerinin olduğunu, böylece velilerin kendileri ile daha rahat iletişim kurabildiklerini ve bu sayede onları eğitim

sürecine daha rahat dahil ederek desteklerini alabildiklerini belirtmişlerdir. Tablo 2’de de görüldüğü gibi bu bulgu görüşme yapılan öğretmenlerin kariyer evrelerine bağlı olarak belirgin bir farklılaşma göstermemektedir. Bu koda ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

“...genelde velilerimle samimiyimdir. Bu sayede onlarda benimle daha rahat iletişim kurabiliyorlar ve bende onları daha iyi tanımış oluyorum.” (5KG)

“...velilerimle gayet samimiyim, birbirimizle çok rahat iletişim kuralabiliyoruz. Hal böyle olunca onlarda benim bir dediğimi iki etmiyorlar, sağolsunlar maddi olarakta sınıfımıza her türlü desteği veriyorlar”. (7UZ).

1.1.2. İçten

Eğitimin sadece okul ile sınırlı olmayacağını, bir öğretmenin velilerine ve öğrencilerine her zaman ve her yerde yardımcı olması gerektiğini düşünen bir kısım öğretmen (11/30) velileri ile “içten” bir iletişimlerinin olduğunu bildirmiştir. Tablo 2’de de görüldüğü gibi bu bulgu görüşme yapılan öğretmenlerin kariyer evrelerine bağlı olarak belirgin bir farklılaşma göstermemektedir. Bu koda ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

“... öncelikle şunu belirtmek isterim ki mesleğimi çok seviyorum, bu nedenle öğrencilerime ve ailelerine çok içten yaklaştığımı düşünüyorum. Onlarda bendeki bu tutumu görünce zaten iyi bir iletişim kurabiliyoruz.” (4DU)

“... velilerimle içten bir iletişimim olduğunu düşünüyorum. Sonuçta biz bir aile gibiyiz, bu çocukları hep birlikte yetiştireceğiz.” (12SA)

1.2. Resmîyet

Öğretmenlerin velileri ile olan iletişim düzeylerine ilişkin soruya verdikleri cevaplar analiz edildiğinde “resmîyet” alt teması altında “mesafeli”, ve “resmî” kodları ortaya çıkmaktadır.

1.2.1. Mesafeli

Öğretmenlerin bir kısmı (3/30) veli ile öğretmen arasında belli bir mesafenin olması gerektiğini belirtmiştir. Tablo 2’de de görüldüğü gibi bu bulgu görüşme yapılan öğretmenlerin kariyer evrelerine bağlı olarak belirgin bir farklılaşma göstermemektedir. Bu koda ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

“...veli ile pek samimi olmayı sevmiyorum, her zaman arada bir mesafenin olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü veli ile samimi olduğumda beni hemen ailesinden biri gibi görüyor ve olmayacak istekleri bile cesurca dile getirebiliyorlar. Hayır dediğiniz noktada ise ‘sizden bunu hiç beklememiştim kusura bakmayın. Ben daha farklı düşünmüştüm’ gibi cevaplar alıyorum.” (18KG).

“... veli ile öğretmen arasında elbette diyalogun iyi olması çok önemli ama ilişkilerimizde de bir sınır koymak aradaki mesafeyi koruyamak zorundayız.” (30DE)

1.2.2. Resmî

Öğretmenlerin bir kısmı (4/30) velileri ile iletişimlerini resmî bir seviyede yani pek samimi olmayan bir düzeyde sürdürdüklerini ifade etmişlerdir. Tablo 2’de de görüldüğü gibi bu bulgu görüşme yapılan öğretmenlerin kariyer evrelerine bağlı olarak belirgin bir farklılaşma göstermemektedir.

“...velilerimle genelde ilişkilerim resmidir. Onlarla çok fazla içli dışlı olmayı sevmiyorum, bu yüzden her zaman aradaki mesafeyi korumaya çalışıyorum, böyle yapmazsam hemen senli, benli konuşmalar başlıyor ve roller unutuluyor.” (16DU).

“...velilerimle resmi bir ilişkim var. Velilerle çok samimi olmaya gelmiyor, hemen öğretmenin önüne geçmeye çalışıyorlar, bir de herkes kendi çocuğunun ön plana çıkmasını istiyor...” (14SA).

2. Velilerin Öğretmenlerden Beklentileri

Velilerin öğretmenlerden beklentilerini belirlemeye yönelik olarak sorulan soruya öğretmenlerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde “öğrencilerin akademik başarısının arttırılması”, “öğrencinin bireysel gelişiminin sağlanması” ve “özel ilgi beklentisi” olmak üzere üç alt temaya ulaşılmıştır. Öğrencilerin akademik başarılarının arttırılması alt temasına ait olarak “öğrenci başarısı ve ek çalışmalar” kodlarına, öğrencinin bireysel gelişiminin sağlanması alt temasına ait olarak “dürüst ve ahlaklı olma ile düzenli ve disiplinli olma” kodlarına ulaşılrken, özel ilgi beklentisi alt temasına ait olarak ise “çocuğu ile ilgilenme ve veli ile ilgilenme” alt temalarına ulaşılmıştır. Tablo 2’de ki bilgiler incelendiğinde görüşme yapılan öğretmenlerin büyük bir kısmı velilerinin onlardan en çok çocuklarının başarılarının yüksek olmasını ve bol bol ek çalışmalar yapmalarını bekledikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca bu bulgunun kariyer evrelerine bağlı olarak belirgin bir farklılaşma göstermediği anlaşılmaktadır

2.1. Öğrencilerin Akademik Başarısının Arttırılması

Öğretmenlerin, velilerin onlardan beklentilerine ilişkin soruya verdikleri cevaplar analiz edildiğinde “öğrencilerinin akademik başarısının arttırılması” alt teması altında “öğrenci başarısı” ve “ek çalışmalar” kodları ortaya çıkmaktadır

2.1.1. Öğrenci Başarısı

Öğretmenlerin büyük bir kısmı (19/30) velilerin onlardan çocuklarının ders başarısını yükseltmelerini beklediklerini bildirmiştir. Tablo 2’de de görüldüğü gibi bu bulgu görüşme yapılan öğretmenlerin kariyer evrelerine bağlı olarak belirgin bir farklılaşma göstermemektedir. Bu koda ilişkin katılımcı görüşleri şöyledir:

“...veliler genellikle çocuklarının ders başarısının yüksek olmasını istiyorlar, bu nedenle hemen hemen onlarla yaptığım her görüşmemde çocuklarının yazılı notlarını, derslerdeki performanslarını soruyorlar. Benden sürekli çocuklarının başarısını yükseltmemi, çocukları ile daha çok ilgilenmemi talep ediyorlar.” (9SA)

“...herkes kendi çocuğunun daha çalışkan olmasını istiyor, bu yüzden çocuklarından üst düzey başarı göstermelerini sağlamamızı bekliyorlar.” (36DU).

2.1.2. Ek Çalışmalar

Öğretmenlerin bir kısmı (6/30) velilerin mevcut ders kitaplarının yanında onlardan derslerle ilgili fotokopi, sunum ve gezi gibi ek çalışmalar yapmalarını beklediklerini bildirmiştir. Tablo 2’de de görüldüğü gibi bu bulgu görüşme yapılan öğretmenlerin kariyer evrelerine bağlı olarak belirgin bir farklılaşma göstermemektedir. Bu koda ilişkin katılımcı görüşleri şöyledir:

“... eğer okulda bir öğretmen herhangi bir çalışma yaptıysa, hemen diğer veliler- benim velilerimde dahil olmak üzere- kendi öğretmenlerinden öyle bir çalışma yapmasını istemeye başlıyor.” (7KG)

“... bu yıl birinci sınıf okutuyorum bazen dersi bilgisayarla işliyorum bu tabi velinin de hoşuna gidiyor. Bir kaç gün derste bilgisayar kullanmadım hemen ‘hocam işte bilgisayar kullanmayacak mısınız?’ gibi sorular sormaya başladılar.” (15UZ)

2.2. Öğrencilerin Bireysel Gelişimlerinin Sağlanması

Öğretmenlerin, velilerin onlardan beklentilerine ilişkin soruya verdikleri cevaplar analiz edildiğinde “öğrencilerin bireysel gelişimlerinin sağlanması” alt teması altında “dürüst ve ahlaklı olma” ile “düzenli ve disiplinli olma” kodları ortaya çıkmaktadır

2.2.1. Dürüst ve Ahlaklı Olma

Öğretmenlerin bir kısmı (7/30) velilerin çocuklarının dürüst ve ahlaklı bir insan olarak yetişmesi konusunda öğretmenlerden beklenti içerisinde olduğunu bildirmiştir. Tablo 2’de de görüldüğü gibi bu bulgu görüşme yapılan öğretmenlerin kariyer evrelerine bağlı olarak belirgin bir farklılaşma göstermemektedir. Bu koda ilişkin öğretmen görüşleri şöyledir:

“...öğretmen olarak bizim öncelikli görevimiz çocuklara iyi bir eğitim vermek, zaten velilerimizin de bizden en büyük beklentisi bu. Sonuçta ben sınıf öğretmeniyim ve öğrencilerimin ilk öğretmeniyim, bu nedenle tıpkı bir hamur gibi onları şekillendirmek benim elimde. Ders başarısı bir yere kadar aslolan onların dürüstlük gibi ahlaklı olmak gibi değerleri kazanmasını sağlamamız”. (3DE)

“... günümüzde gençler medyanında etkisi ile bir çok değerimizi yitirme noktasına geldi. Benimde çocuğum var, aynı zamanda bende bir veliyim ve şunu söylemeliyim hem başında biz öğretmenlerden toplum olarak beklenen ilk şey ahlaklı ve değerlerine bağlı dürüst bireyler yetiştirmek.” (20SA)

2.2.2. Düzenli ve Disiplinli Olma

Öğretmenlerin bazıları (4/30) öğrencilerinin düzenli ve disiplinli olmayı kazanmaları konusunda öğretmenlerden beklenti içerisinde olduklarını bildirmiştir. Tablo 2’de de görüldüğü gibi bu bulgu görüşme yapılan öğretmenlerin kariyer evrelerine bağlı olarak belirgin bir farklılaşma göstermemektedir. Bu koda ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

“...bazı velilerim çocuklarının daha düzenli ve disiplinli olarak yetiştirilmesini istiyor.” (2UZ)

“... ağaç yaşken eğilir diye bir söz var, işte bizden de beklenen aslında bu çocuklara planlı ve programlı olmayı öğretmek, düzenli bir insan olarak yetiştirmelerini sağlamak.” (24DU)

2.3. Özel İlgi Beklentisi

Öğretmenlerin, velilerin onlardan beklentilerine ilişkin soruya verdikleri cevaplar analiz edildiğinde “özel ilgi beklentisi” alt teması altında “çocuğu ile ilgilenme”, ve “veli ile ilgilenme” kodları ortaya çıkmaktadır.

2.3.1. Çocuğu İle İlgilenme

Öğretmenlerin bir kısmı (5/30), velilerin onlardan çocukları ile daha fazla ilgilenmelerini beklediklerini belirtmiştir. Tablo 2’de de görüldüğü gibi bu bulgu görüşme yapılan öğretmenlerin kariyer evrelerine bağlı olarak belirgin bir farklılaşma göstermemektedir. Bu koda ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

“... özellikle bazı veliler çocuklarına evde kendisinin bile göstermediği ilgiyi bizim okulda göstermemizi bekliyorlar.” (8DE)

“... velilerimin birçoğu kendi çocuğuyla daha fazla ilgilenmemi istiyor, herkesin çocuğu kendi için çok kıymetli biliyorum ama ben hepsine eşit davranmaya çalışıyorum.” (21KG)

2.3.2. Veli İle İlgilenme

Öğretmenlerin bir kısmı (6/30) velilerin öğretmenlerinden onlarla daha fazla ilgilenmesini beklediklerini belirtmiştir. Tablo 2’de de görüldüğü gibi bu bulgu görüşme yapılan öğretmenlerin kariyer evrelerine bağlı olarak belirgin bir farklılaşma göstermemektedir. Bu koda ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

“... bazı veliler kendileriyle çocukları hakkında uzun uzun konuşmamı, onlarla ilgilenmemi istiyorlar, özellikle teneffüslerde geldiklerinde bütün zamanımı sanki onlara ayırmam gerekiyormuş gibi düşündüklerini zannediyorum.” (27KG)

“... herkes kendisine ayrıcalıklı davranmamı bekliyor. Evde ya da dışarda her zaman onlarla özel olarak ilgilenmemi istiyorlar. Mesela bazıları çocukları onları dinlemediğinde ya da derslerini yapmadığında arıyorlar, ‘hocam işte sizi dinliyor birşeyler söyler misiniz?’ diyor. Tabi benim de bir özel hayatım var her zaman onlara bekledikleri ilgiyi gösteremiyorum ama onların bazen abarttıklarını düşünüyorum.” (29DU)

3. Öğretmenlerin Profesyonel Gelişimlerini Sağlamada Kullandığı Araçlar

Öğretmenlerin profesyonel gelişimlerini sağlamada kullandığı araçların neler olduğunu belirlemeye yönelik olarak sorulan soruya öğretmenlerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde “meslektaş yardımı alma”, “eğitimsel faaliyetlerde bulunma” ve “mesleki yayınları ve çalışmaları takip etme” olmak üzere üç alt temaya ulaşılmıştır. Meslektaş yardımı alma alt temasına ait olarak “tecrübeli öğretmenlere danışma” koduna, “eğitimsel faaliyetlerde bulunma” alt temasına ait olarak “lisansüstü çalışmalar ile kurslara ve seminerlere katılma ” kodlarına, mesleki yayınları ve çalışmaları takip etme alt temasına ait olarak ise “internet tabanlı yayınlar ile mesleki kitaplar ve dergiler” kodlarına ulaşılmıştır.

3.1. Meslektaş Yardımı Alma

Öğretmenlerin veli beklentilerini karşılamak amacıyla profesyonel gelişimlerini sağlamada kullandığı araçların neler olduğunu belirlemeye yönelik sorulan soruya verdikleri cevaplar analiz edildiğinde “meslektaş yardımı alma” alt teması altında “tecrübeli öğretmenlere danışma” kodu ortaya çıkmıştır.

3.1.1. Tecrübeli Öğretmenlere Danışma

Öğretmenlerin büyük bir kısmı (15/30) kendilerini eksik hissettikleri noktalarda ve kararsız kaldıkları durumlarda kendilerinden daha tecrübeli öğretmenlerin görüşlerine başvurduklarını belirtmiştir. Tablo 2’de de görüldüğü gibi görüşme yapılan öğretmenler içerisinde tecrübeli bir öğretmene danışmayı en çok kariyer girişi evresindeki ve durulma evresindeki öğretmenler tercih etmektedir.

Bu koda ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

“...okulumuzda çok tecrübeli öğretmenlerimiz var, herhangi bir konuda yetersiz olduğumu hissettiğimde öncelikle onlara danışıyorum ve görüşlerini alıyorum”. (5KG)

“...genelde benden daha tecrübeli arkadaşlara danışıyorum, sonuçta onlar velinin dilinden daha iyi anlıyorlar ve onların bizden beklentilerinin daha çok farkındalar”. (19DU)

3.2. Eğitimsel Faaliyetlerde Bulunma

Öğretmenlerin veli beklentilerini karşılamak amacıyla profesyonel gelişimlerini sağlamada kullandığı araçların neler olduğunu belirlemeye yönelik sorulan soruya verdikleri cevaplar analiz edildiğinde “eğitimsel faaliyetlerde bulunma” alt teması altında “lisansüstü çalışmalar” ile “kurslara ve seminerlere katılma” kodları ortaya çıkmıştır.

3.2.1. Lisansüstü Çalışmalar

Görüşme yapılan öğretmenlerin az bir kısmı (5/30) profesyonel gelişimlerini arttırmak için lisansüstü eğitim yaptıklarını böylece öğrencilerine daha faydalı olabileceklerini ve velilerinin beklentilerin daha iyi karşılayabileceklerini bildirmişlerdir. Tablo 2’de de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerden profesyonel gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla sadece kariyere giriş evresindeki ve durulma evresindeki öğretmenler lisansüstü eğitim yapmış veya yapmaktadır. Bu koda ilişkin katılımcı görüşleri şöyledir:

“...öğrencilerime daha iyi eğitim verebilmek ve onlara daha faydalı olabilmek için şu an alanımda yüksek lisans yapıyorum ve orada öğrendiğim bilgileri mesleğimi yaparken kullanmaya çalışıyorum”. (18KG)

“... önümde uzun bir meslek yaşamı var ve kendimi sürekli geliştirmem gerektiğini düşünüyorum. Bu nedenle yüksek lisans yapıyorum, bu tabi velileri de sanırım memnun ediyor çünkü okulumuzdaki veli profili çok iyi. Benim böyle akademik bir çalışma yapmam onlarıda olumlu etkiliyor.” (22DU)

3.2.2. Kurslara ve Seminerlere Katılma

Görüşme yapılan öğretmenlerin büyük bir kısmı (17/30) profesyonel gelişimlerini sağlamak ve velilerinin beklentilerini karşılamak için çeşitli kurslara ve seminerlere katıldıklarını belirtmişlerdir. Tablo 2’de de görüldüğü gibi bu bulgu görüşme yapılan öğretmenlerin kariyer evrelerine bağlı olarak belirgin bir farklılaşma göstermemektedir. Bu koda ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

“...okulumuzda satranç kursları vardı, benim sertifikam olmadığı için kurs açamıyordum, velilerimde başka öğretmenlere çocukları göndermek pek istemiyordu bu nedenle bende satranç eğitimi kursuna katılarak sertifika aldım. Artık okulda satranç kursu açarak isteyen öğrencilerime bu konuda faydalı olabiliyorum”. (1KG).

“...artık sınıflarda bilgisayarlarla ve projeksiyonlarla ders anlatılıyor, genç öğretmenler sınıflarında teknolojik aletleri çok iyi kullanabiliyor, bizim velilerde onları görünce ister istemez etkileniyor ve sınıfa bizde bilgisayar alalım, projeksiyon alalım diyorlar, ilk başlarda çok tedirgin oldum, ben onlara kullanam diyemedim, en sonunda bir bilgisayar kursuna gittim. Bu yaşta pek öğrenemedim ama en azında sınıfta öğrencilere faydalı olacak kadar kullanabiliyorum artık”. (28SA)

3.3. Mesleki Yayınları ve Çalışmaları Takip Etme

Öğretmenlerin veli beklentilerini karşılamak amacıyla profesyonel gelişimlerini sağlamada kullandığı araçların neler olduğunu belirlemeye yönelik sorulan soruya verdikleri cevaplar analiz edildiğinde “mesleki yayınları ve çalışmaları takip etme” alt teması altında “internet tabanlı yayınlar” ile “mesleki kitaplar ve dergiler” kodları ortaya çıkmıştır.

3.3.1. İnternet Tabanlı Yayınlar

Görüşme yapılan öğretmenlerin hemen hemen tamamına yakını (21/30) velilerinin beklentilerini karşılamak ve profesyonel gelişimlerini sağlamak için internet tabanlı değişik yayınları ve eğitimle ilgili siteleri takip ettiklerini bildirmiştir. Tablo 2’de de görüldüğü gibi bu bulgu görüşme yapılan öğretmenlerin kariyer evrelerine bağlı olarak belirgin bir farklılaşma göstermemektedir. Zira kariyer girişi ve durulma evresi öğretmenlerinin tamamı, diğer evrelerdeki öğretmenlerinde yarısına yakını internet tabanlı yayınları profesyonel gelişimlerini sağlamada kullanmaktadır. Bu koda ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları şöyledir:

“...öğretmenin sürekli kendini yenilemesi gerektiğine inanıyorum, bizim okulumuzdaki veli profilinde çok yüksek olduğu için sürekli değişik etkinlikler ve çalışmalar yapmamızı bekliyorlar, bu yüzden internetteki eğitim sitelerini özellikle çok sık takip ediyorum. Bakıyorum orada başkaları ne yapmış, konuları nasıl hangi etkinliklerle anlatmış”. (11SA)

“... bazı eğitim siteleri var buralarda öğretmenlerin farklı öğretmenlerle görüş alışverişinde ve etkinlik paylaşımında bulunabileceği çok faydalı forumlar var.” (23DE)

3.3.2. Mesleki Yayınları ve Çalışmaları Takip Etme

Görüşme yapılan öğretmenlerin yarısından fazlası (15/30) velilerinin beklentilerini karşılamak ve profesyonel gelişimlerini sağlamak için internet tabanlı değişik yayınları ve eğitimle ilgili siteleri takip ettiklerini bildirmiştir. Tablo 2’de de görüldüğü gibi bu bulgu görüşme yapılan öğretmenlerin kariyer evrelerine bağlı olarak belirgin bir farklılaşma göstermemektedir. Bu koda ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları şöyledir:

“... özel öğretim alanında yüksek lisans yaptığım için akademik yayınları takip etmeye çalışıyorum, bunun yanında internetteki eğitim sitelerini ve alanımla ilgili kitapları da takip ederek öğrencilerime daha faydalı olmaya çalışıyorum. Velilerimde yüksek lisans yaptığımı bildikleri için benden tabiki daha farklı bir beklenti içindeler. Onlara her zaman farklı bir öğretmen olduğumu göstermemi beklediklerini düşünüyorum.” (18KG)

“... bu yıl birinci sınıf okuttuğum için velilerim çok ilgililer, hep farklı etkinlikler ve çalışmalar yapmamı bekliyorlar. Bu nedenle bende sürekli yardımcı kitapları ve dergileri incelemeye ve değişik yöntemleri öğrenip uygulamaya çalışıyorum.” (10UZ)

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Öğrenci, öğretmen ve veliler arasında kurulacak olumlu bir iletişim, öğrencinin sınıf başarısının ve olumlu davranışlar kazanmasının temel kaynağı ve dayanağı olarak görülmektedir. Bu nedenle öğrencinin gelişimini sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmesi, öğretmen, veli ve öğrenci arasında kurulacak iyi bir iletişime bağlıdır (Yiğit ve Bayrakdar, 2006). Bu açıdan öğretmenlerin velileri ile sağlıklı diyaloglar kurması büyük öneme sahiptir. Yapılan araştırmada da velileri ile iletişimlerine ilişkin soruya yanıt veren öğretmenlerin büyük bir kısmının (23/30) velileri ile içten ve samimi bir iletişim kurduklarını, çok az bir kısmının ise (7/30) velileri ile mesafeli ve resmi iletişim kurmayı tercih ettikleri bulunmuştur. Öğretmenlerin kıdem yıllarına göre belirgin bir farklılaşma göstermeyen bu bulgunun öğretmenlerin kişisel tercihlerine göre değiştiği düşünülmektedir. Yapılan çalışmalar bu bulguyu destekler niteliktedir. Zira Akdoğan (2014) yaptığı araştırmasında velilerin, çocuklarının öğretmenlerinden onlarla sürekli olumlu bir iletişim halinde olmasını bekledikleri sonucuna ulaşmıştır. Bıkmaz ve Güler (2002)’de resmi ve özel okul velileri üzerinde yaptığı

araştırmasında resmi okul velilerinin öğretmenlerin kendileri ile sürekli iletişim kurmalarını, özel okul velilerinin ise öğretmenlerin kendilerine samimi ve objektif davranmalarını beklediği sonucuna ulaşmıştır. Bu konuda yapılan diğer çalışmalar da araştırmanın bu sonucu ile paralellik göstermektedir (Dikbaş, 2008; Şahan, 2011).

Araştırmada velilerin öğretmenlerden beklentilerinin neler olduğunu belirlemek için sorulan soruya görüşme yapılan öğretmenlerin büyük bir kısmı (19/30) öğrencilerinin derslerinde daha başarılı olmalarını sağlamak şeklinde cevaplamıştır. Ayrıca öğrencilere ek çalışmalar yaptıрма (6/30), öğrencilerin dürüst ve ahlaklı olarak yetişmesini sağlama (7/30), öğrencilere düzenli ve disiplinli olma alışkanlığı kazandırma (4/30) ile çocuklarıyla ilgilenme (5/30) ve veli ile ilgilenme (6/30) de öğretmenler velilerin kendilerinden beklediklerini düşünmektedir. Bu bulgular benzer diğer araştırmaların bulguları ile örtüşmektedir. Nitekim Açıkalin (1989) yaptığı çalışmasında çocuklarının daha iyi bir eğitim alarak başarılı olmasını velilerin en öncelikli beklentisi olduğu sonucuna ulaşırken, Dikbaş (2008) ve Akdoğan (2014)'da çalışmalarında velilerin öğretmenlerden en büyük beklentilerinin çocuklarının başarısı olduğunu ve öğrencilerin başarılarının artırılması için de öğretmenlerden kurs gibi ek çalışmalar yapmalarını bekledikleri bulgusuna ulaşmıştır. Bu durumun, velilerin çocuklarına ait gelecek kaygısı taşıdıklarından onların başarılı bir şekilde eğitimlerini sürdürerek iyi bir meslek sahibi olmalarını istemelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Öte yandan velilerin bir kısmı da (11/30) çocuklarının dürüst, ahlaklı, düzenli ve disiplinli olarak yetiştirilmelerini beklemektedir. Bu durumun, velilerin çocuklarının erdemli davranışlar kazanarak, düzenli ve disiplinli yaşamayı özümseyerek toplumsal yaşamda istedik davranışlar gösteren saygın ve sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmesini istediklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Özkara (2002)'nın araştırmasından elde ettiği velilerin en önemli beklentisinin, çocuklarının sorumluluk sahibi bir birey olarak yetiştirilmesi olduğu bulgusu da bu düşünceyi destekler niteliktedir. Ayrıca öğretmenler, velilerin onlardan çocukları ile (5/30) ve kendileri ile ilgilenmelerini (6/30) beklediklerini bildirmiştir. Bu bulgu Akdoğan (2014)'ın araştırmasında elde edilen velilerin, öğretmenin kendileri ve çocukları ile ilgilenmesini bekledikleri bulgusuyla paralellik göstermektedir.

Öğretmenlerin profesyonel gelişimlerini sağlamak amacıyla ne tür çalışmalar yaptıklarını belirlemek için sorulan soruya öğretmenlerin yarısı (15/30) kendinden daha kıdemli ve tecrübeli öğretmenden destek aldıklarını ve ona danıştıklarını ifade etmiştir. Daha kıdemli öğretmene danışmayı en çok kariyer girişi evresi (6/30) ve durulma evresi (5/30) öğretmenleri tercih etmektedir. Bu durumun mesleğin henüz başında olan öğretmenlerin kendinden daha kıdemli öğretmenlerin desteklerine ve bilgilerine ihtiyaç duyduklarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Aysal (2007)'da araştırmasında kariyer girişi evresi öğretmenlerinin disiplin sağlamak ve öğretim stratejileri konusunda kıdemli öğretmenlerden bilgi almayı istedikleri sonucuna ulaşmıştır. Zira, Bakioğlu (1996)'nın da belirttiği gibi öğretmenler, öğretim becerileri konusunda öğrenimleri sırasında tam olarak eğitilselerde kariyer girişi evresi öğretmenleri bunu tam alamadıklarını düşünmekte ve bu konuda kendilerini yetersiz görmektedirler. Bu durum mesleğe yeni başlayan öğretmenlere verilmesi gereken mentorluk desteğinin gerekliliğini işaret etmektedir.

Bakioğlu, Göğüş, Ülker, Bayhan ve Özgen (2013)'in de belirttiği gibi görevlendirilecek olan deneyimli mentor öğretmenler sayesinde mesleğe yeni başlayan öğretmenler profesyonel bilgi ve becerileri daha çabuk ve etkin bir şekilde öğrenip okula ve mesleğe kısa sürede adapte olabilecektir. Böylece hem yeni öğretmen mesleğinin ilk yıllarında karşılaşacağı zorlukları

kolay atlatmış olacak hem de yeni öğretmene mentorluk yapan sakinlik evresindeki coşkusunu ve enerjisini kaybetmiş, tükenmişlik hali gözlenen öğretmen, mentorluk yaparak üzerine çöken bu yılmılıktan kurtulup, mesleğinde kendini geliştirerek ve başka bir öğretmene fayda sağladığını bilerek kişisel tatmin sağlayacaktır. Literatürde öğretmenlerin birbirileri ile olan diyaloglarının ve işbirliklerinin geliştirilmesi ile özellikle mesleğe yeni başlayan öğretmenlere mentorluk yapılmasının önemin vurgulayan araştırmanın bu sonucunu destekler nitelikte çok sayıda çalışma bulunmaktadır. (Hobson, Ashby, Malderez, & Tomlinson, 2009; Devos, 2010; Harrison, Dymoke, & Pell, 2004; Sundli, 2007; Erickson, Brandes, Mitchell & Mitchell, 2005). Ayrıca öğretmenlerin bir kısmı lisansüstü çalışmalara (5/30), yarısından fazlası ise (17/30) kurslara ve seminerlere katılarak profesyonel gelişimlerini arttırmaya çalıştıklarını bildirmiştir. Kurslara ve seminerlere katılmada kariyer evrelerine göre belirgin bir farklılaşma görülmezken, özellikle lisansüstü çalışmalara kariyer giriş evresi öğretmenlerinin daha fazla katılması (4/30) bu evredeki öğretmenlerin mesleğin daha ilk yıllarında olduğundan ve yaşları da genç olduğundan zaman ve enerji gerektiren bu tarz çalışmalara uzmanlık ve sakinlik evresi öğretmenlerine göre daha istekli olduklarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Literatürde profesyonel gelişimlerini sağlamak için öğretmenlerin yaptığı lisansüstü çalışmaların önemine değinen araştırmalar bulunmaktadır.

Darling-Hamond (2000) yaptığı araştırmasında öğretmenin sertifikasının ve en son mezun olduğu eğitim seviyesinin öğrenci çıktıları ile pozitif bir ilişkiye sahip olduğu sonucunda ulaşmıştır. Bayhan (2011)'da araştırmasında profesyonelliğe katkı sağlayıcı eğitimlerden olan hizmet içi eğitimlerin MEB ve eğitim fakülteleri işbirliği içinde verilmesi gerektiğini bulgusuna ulaşmıştır. Bunun yanında okul-üniversite ya da öğretmen-araştırmacı işbirliğinin öğretmenlerin profesyonel gelişimindeki önemi literatürde vurgulanmaktadır (Bartholomew & Sandholtz, 2009; Gravani, 2008) Bu bakımdan lisansüstü çalışmalar yapmanın; öğretmenlerin bilgi birikini arttırdığı gibi araştırmalar yaparak yeni şeyler bulmasını ve teori ile uygulama arasındaki bağı güçlendirerek profesyonel gelişimlerine katkı sağladığı düşünülmektedir.

Öte yandan araştırmada öğretmenlerin internet tabanlı yayınlar (21/30) ile mesleki kitaplar ve dergileri (15/30) takip ederek profesyonel gelişimlerini sağlamaya çalıştıkları bulunmuştur. Kariyer evrelerine göre belirgin bir farklılık göstermeyen bu bulgu, görüşme yapılan öğretmenlerin gelişime ve yeniliklere açık olduğunun bir göstergesi olarak görülebilir. Literatürde bu tarz faaliyetlerin öğretmenlerin profesyonel gelişimlerinde etkili olduğu çok sık vurgulanmaktadır (Borko, Jacobs, Eiteljorg, & Pittman, 2008; Hou, Sung, & Chang, 2009; Koc, Peker, & Osmanoğlu, 2009; Prestridge, 2010; Sherin & Han, 2004; Van Es & Sherin, 2008).

Veli beklentilerinin öğretmenlerin profesyonel gelişimdeki rolünü öğretmen-veli iletişimi, veli beklentileri ve öğretmenlerin mesleki gelişimleri bağlamında inceleyen bu çalışmanın sonucunda uygulayıcılar ve araştırmacılar için aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Öğretmenlere velilerinin beklentilerini karşılamak ve aynı zamanda eğitimsel faaliyetlerde onların da desteklerini alabilmeleri için velileri ile her zaman olumlu bir iletişim içerisinde olmaları önerilmektedir.
- Öğretmenlere yapacakları her türlü faaliyetlerde velilerinin beklentilerini göz önüne alarak hareket etmeleri ve bu beklentilere cevap verecek nitelikte kendilerini geliştirmeleri önerilmektedir.

- Mesleğe yeni başlayan kariyere giriş evresi öğretmenlerinin mesleğe uyumlarını kolaylaştıracak ve mesleklerinde daha başarılı olmalarını sağlayacak mentorluk çalışmaları yaygınlaştırılmalıdır.
- Öğretmenlerin profesyonel gelişimlerine katkı sağlayacak meslektaş iş birliğine dayalı çalışmalar düzenlenmelidir.
- Öğretmenlerin lisansüstü eğitimlere ve kurslara katılarak bilgi ve deneyimlerini arttırmaları sağlanmalı ve bu yönde faaliyetler yapmaları için öğretmenleri teşvik edici çalışmalar yapılmalıdır.
- Üniversite-okul, araştırmacı-öğretmen iş birliği sağlanarak öğretmenlere alanları ile ilgili hem yenilikleri takip etme hem de araştırma yapma fırsatları yaratılarak profesyonel gelişimleri desteklenmelidir.
- Öğretmenlere eğitimsel anlamda destek olacak, onların kendilerini geliştirmelerinde itici bir güç oluşturabilecek, diğer velileri de okula ve eğitimsel faaliyetlere dahil ederek onlara liderlik yapabilecek veli liderler desteklenmelidir.
- İlkokul öğretmenleri ile nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılan bu araştırma farklı bir çalışma grubuyla ve farklı bir araştırma yöntemiyle yapılarak bulunan sonuçlar karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, A. (1989). Özel ve devlet liselerinde veli beklentilerinin örgütsel ve yönetsel boyutları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4, 85-91.
- Adem, M. (1997). *Eğitim planlaması* (3. Baskı). Şafak Matbaacılık.
- Adıgüzel, O., Tanrıverdi, H. ve Sönmez-Özkan, D. (2011). Mesleki profesyonellik ve bir meslek mensupları olarak hemşireler örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9 (2), 237-259.
- Akdoğan, H. (2014). *Velilerin Öğrenci Başarısı İçin Okul Yönetimi ve Öğretmenlerden Beklentileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aslan, B. ve Yıldırım, N. (2004). *Okul Yöneticisinden Beklentiler*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya
- Aysal, S. (2007). *Kariyer girişi evresi öğretmenlerinin profesyonel gelişimi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bacanlı, H. (2003). Ana-baba ile ilişkiler. Emin Karip (Ed.), *Sınıf Yönetimi* içinde. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bakioğlu, A. (1996). *Öğretmenlerin kariyer evreleri (Türkiye’de resmi lise öğretmenleri üzerinde yapılan bir araştırma)*. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi 2. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirileri 18-20 Eylül 1996. İstanbul, Türkiye.
- Bakioğlu, A., Göğüş, N., Ülker, N., Bayhan, G., Özgen, B. (2011). Mentorluk ve Eğitimde Mentorluk. Ayşen Bakioğlu (Ed.), *Eğitimde Mentorluk* içinde s. 1-41. Nobel Yayıncılık
- Barnard, W. M. (2004). Parent involvement in elementary school and educational attainment. *Children and Youth Services Review*, 26(1), 39-62.

- Barrett, A. M. (2008). Capturing the difference: Primary school teacher identity in Tanzania. *International Journal of Educational Development*, 28, 490-507.
- Bartholomew, S. S., & Sandholtz, J. H. (2009). Competing views of teaching in a school–university partnership. *Teaching and Teacher Education*, 25(2), 155–165.
- Başaran, İ.E. (2000). Öğretmenin kendini yetiştirme sorumluluğu, *Öğretmen Dünyası Dergisi*, Ankara, 5-8.
- Bayhan, G. (2011). *Öğretmenlerin Profesyonelliğinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bıkmaz, F. H., & Güler, D. S. (2002). Velilerin sınıf öğretmenlerinden beklentileri ve sınıf öğretmenlerinin bu beklentilere uygunluğu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2(2), 445-472.
- Borko, H. (2004). Professional development and teacher learning: Mapping the terrain. *Educational researcher*, 33(8), 3-15.
- Borko, H., Jacobs, J., Eiteljorg, E., & Pittman, M. E. (2008). Video as a tool for fostering productive discussions in mathematics professional development. *Teaching and Teacher Education*, 24(2), 417–436.
- Caena, F. (2011). *Literature Review: Quality In Teachers' Continuing Professional Development*. European Commission Thematic Working Group 'Professional Development of Teachers' (Brussels, European Commission).
- Darling-Hammond, L. (2000). Teacher quality and student achievement: a review of state policy evidence. *Education Policy Analysis Archives*, 8(1).
- De Vries, S., van de Grift, W. J., & Jansen, E. P. (2013). Teachers' beliefs and continuing professional development. *Journal of educational administration*, 51(2), 213-231.
- Devos, A. (2010). New teachers, mentoring and the discursive formation of professional identity. *Teaching and Teacher Education*, 26(5), 1219–1223.
- Dikbaş, İ. (2008). *Veli Beklentileri ve Karşılama Düzeyleri: Özel Vakıf Okulları Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erdoğan, İ. (2003). *Okul yönetimi öğretim liderliği*. Sistem Yayıncılık
- Erickson, G., Brandes, G., Mitchell, I., & Mitchell, J. (2005). Collaborative teacher learning: Findings from two professional development projects. *Teaching and Teacher Education*, 21(7), 787–798.
- Garmston, R.J. (1998). Becoming expert teachers. *Journal of Staff Development*, Sayı:19, 60-63.
- Genç, G. (2010). İngilizce öğretmenlerinin mesleki gelişim sürecinin önünde algıladıkları başlıca engeller: Malatya örneği. *Electronic Journal of Social Sciences*, 9(31).
- Goe, L. ve Stickler L.M. (2008). *Teacher quality and student achievement: making the most of recent research*. Washington, D.C.: National Comprehensive Center for Teacher Quality.

- Gözütok, D. 1997. *Nasıl bir öğretmen*. 3. ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu Bildirileri, 227-234, Kocaoluk Basımevi.
- Gravani, M. N. (2008). Academics and practitioners: Partners in generating knowledge or citizens of two different worlds? *Teaching and Teacher Education*, 24(3), 649–659.
- Harrison, J., Dymoke, S., & Pell, T. (2006). Mentoring beginning teachers in secondary schools: An analysis of practice. *Teaching and Teacher Education*, 22(8), 1055–1067.
- Hesapçıoğlu, M. (1992). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Beta Yayıncılık.
- Hobson, A. J., Ashby, P., Malderez, A., & Tomlinson, P. D. (2009). Mentoring beginning teachers: What we know and what we don't. *Teaching and Teacher Education*, 25(1), 207–216.
- Hou, H.-T., Sung, Y.-T., & Chang, K.-E. (2009). Exploring the behavioural patterns of an online knowledge-sharing discussion activity among teachers with problem-solving strategy. *Teaching and Teacher Education*, 25(1), 101–108.
- Ingersoll, R. M., Merrill, L., & May, H. (2012). Retaining teachers: How preparation matters, *Educational Leadership*, 69(8), 30--34.
- Ingvarson, L., Meiers, M. & Beavis, A. (2005). Factors affecting the impact of professional development programs on teachers' knowledge, practice, student outcomes & efficacy. *Education Policy Analysis Archives*, 13(10).
- İlğan, A. (2013). Öğretmenler için etkili mesleki gelişim faaliyetleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Özel Sayı, 41-56
- Jones, N., & Fear, N. (1994). Continuing professional development: Perspectives from human resource professionals. *Personnel Review*, 23(8), 49-60.
- Karasu, K. (2001). *Profesyonelleşme Olgusu ve Kamu Yönetimi*. Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları Tezler Dizisi, 11.
- Koç, Y., Peker, D., & Osmanoğlu, A. (2009). Supporting teacher professional development through online video case study discussions: An assemblage of preservice and inservice teachers and the case teacher. *Teaching and Teacher Education*, 25(8), 1158–1168.
- Morrow, Lesley, Mandel&Casey Heather, Kenyon. (2004). *A professional development project with early literacy teachers: Partners in change*. The Reading Teacher. Newark: Vol.57, Iss. 7.
- Murphy, G. A. Ve Calway, B. A. (2008). Professional development for professionals: Beyond sufficiency learning. *Australian Journal of Adult Learning*. 48 (3), 424-444.
- Nomer, B. 2002. *Öğretmenlerin Kariyer Gelişimini Etkileyen Faktörler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- OECD (2009). Creating effective teaching and learning environments, OECD.
- Özer, B. (2005). Ortaöğretim öğretmenlerinin mesleki gelişime ilgisi. *Journal of Educational Sciences & Practices*, 4(8).

- Özkara Y. (2002). *Özel İlköğretim Okullarının Veli Beklentilerini Karşılama Düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Özyar, A. (2003). Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretmen yetiştirme politikaları. http://oyegm.meb.gov.tr/ortasayfa/gn_md_sunu.htm
- Özyürek, M.(2001). *Sınıf yönetimi*. Karatepe Yayınları.
- Prestridge, S. (2010). ICT professional development for teachers in online forums: Analysing the role of discussion. *Teaching and Teacher Education*, 26(2), 252–258.
- Reynolds,J. (1992). Mediated effects of preschool intervention. *Early Education and Development*, 3(2), 139–164.
- Robinson, R., & Carrington, S. (2002). Professional development for inclusive schooling. *International journal of educational management*, 16(5), 239-247.
- Rockoff, J. E. (2003). *The Impact of Individual Teachers On Student Achivement*: Evidence from panel data.
- Saçlı, Ö., A. (1996). *2000'li yılların gözde mesleği öğretmenlik*. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi (Ed.), II. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirileri (s.37-40). Marmara Üniversitesi.
- Seferoğlu, S. S. (2003). *Öğretmenlerin hizmet-içi eğitiminde yeni yaklaşımlar*. Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu, içinde (s.149-167). Cumhuriyet Üniversitesi.
- Senemoğlu, N. (1997). *Gelişim öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya*. Spot Matbaacılık.
- Senge, P.M. (2001). *Beşinci Disiplin*. (A. İldeniz & A. Doğukan). Yapıkredi Yayınları.
- Sherin, M. G., & Han, S. Y. (2004). Teacher learning in the context of a video club. *Teaching and Teacher Education*, 20(2), 163–183.
- Sundli, L. (2007). *Mentoring e a new mantra for education?* *Teaching and Teacher Education*, 23(2), 201–214.
- Sünbül, A. ve Yavuz, M. (2004). *İlköğretim okulu öğretmen ve velilerinin veli toplantıları hakkındaki görüş ve beklentilerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Şahan, M.A. (2011). *İlköğretim Okullarında Öğrencisi Olan Velilerin Yönetici ve Öğretmenlerden Beklentileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tan, M. (1981). *Toplum bilime giriş temel kavramlar*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını, 97.
- Tang, S.Y.F. (2002). Challenge and support: the dynamics of student teacher's professional learning in the field experience. *Teacher and Teacher Education*, Sayı:19, 483-498
- Van Es, E. A., & Sherin, M. G. (2008). Mathematics teachers' "learning to notice" in the context of a video club. *Teaching and Teacher Education*, 24(2), 244–276.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yiğit, B., & Bayrakdar, M. (2006). *Okul-çevre ilişkileri*. Pegem yayıncılık.